

Dr Małgorzata Lechwar

Katedra Teorii Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych
Uniwersytet Rzeszowski

Instytucjonalne zaplecze spójności społeczno-gospodarczej

WSTĘP

Na spotkaniu z europejską młodzieżą (33 kraje) w Nowym Sączu, 5 września 2007 r., zastanawiano się między innymi nad sensem pojęcia „spójność społeczna i gospodarcza”. Uczestnicy wskazali, że spójność społeczna polega na eliminowaniu wykluczenia w każdej formie. Stwierdzili, iż jej istotą jest włączenie się wszystkich w główny nurt życia od edukacji zaczynając, przez kulturę, sektor usług publicznych itd. Minister G. Gęsicka podkreśliła, iż *Spójność wiąże się z pojęciami takimi jak jedność, jednolitość. Nie znaczy to, że wszystko ma być takie same. Europa jest bardzo różnorodna i taka powinna pozostać. Chodzi o wyeliminowanie drastycznych nierówności w wielu wymiarach, np. przestrzennym, komunikacyjnym*. Wskazała ponadto, że *Prowadzenie polityki spójności jest po prostu opłacalne. Nie opłaca się nam posiadanie grup wykluczonych społecznie, które nie uczestniczą w produkcji dóbr, nie pracują. Nie opłaca się nam posiadanie regionów, które de facto nie uczestniczą w życiu gospodarczym*. Z kolei minister Z. Gilowska stwierdziła, że *Wprowadzenie w życie spójności gospodarczej jest nierealne. Pojęcie to jest pewnym absolutem, do którego się dąży, tak naprawdę niepotrzebnie. Różnice stymulują rozwój: jak w fizyce, kiedy ruch energii wyzwala różnica potencjałów. Spójność powinna być pojmowana raczej w kategoriach społecznych [Co znaczy „spójność” dla nas..., (http)].*

Odnosząc się do tezy Z. Gilowskiej należy stwierdzić, iż instytucje Unii Europejskiej nieco optymistyczniej podchodzą do możliwości osiągnięcia w praktyce życia społecznego i gospodarczego spójności, tworząc rozwiązania prawno-finansowe umożliwiające osiągnięcie sukcesu na tym polu. Należy jednak podkreślić, iż na skuteczność działań kreujących spójność społeczną, gospodarczą i terytorialną wpływa wiele czynników, tj. globalizacja, sytuacja gospodarcza, jak również sprawność i skuteczność działania administracji publicznej na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Ten ostatni czynnik jest niezmiernie istotny ze względu na fakt, iż proces konwergencji ma być widoczny nie tylko na poziomie krajowym, ale przede wszystkim regionalnym. Osiągnięcie tego celu nie jest możliwe między innymi bez udziału administracji publicznej, w tym samorządu terytorialnego. Jest to kwestia niezmiernie istotna tym bar-

dziej, że ekonomiści na podstawie przeprowadzonych ostatnio badań stwierdzają, że zależności instytucjonalne są ważnymi determinantami wzrostu gospodarczego [Krugman, Obstfeld, 2007, s. 513].

Celem niniejszego opracowania jest po pierwsze przedstawienie europejskich rozwiązań instytucjonalnych odpowiedzialnych za realizację polityki spójności, po drugie ukazanie efektów polityki spójności realizowanej w krajach Unii Europejskiej w latach 2000-2006 ze szczególnym uwzględnieniem Funduszu Kohezyj (Spójności) w Polsce.

W opracowaniu wykorzystano metodę obserwacji pośredniej, tj. metodę opartą na dokumentach zastanych, odzwierciedlających z jednej strony rzeczy i zjawiska występujące w przeszłości, z drugiej zaś te, które są kreatorami najbliższej przyszłości. W opracowaniu wykorzystano dokumenty instytucjonalne sporządzone przez instytucje publiczne w kraju i w Unii Europejskiej. Skupiono się na wykorzystaniu tzw. dokumentów zewnętrznych mających charakter normatywny i informacyjny [Stachak, 2003, s. 168-171].

INSTYTUCJE REALIZUJĄCE POLITYKĘ SPÓJNOŚCI W UNII EUROPEJSKIEJ I W POLSCE

Narodowa Strategia Spójności – NSS (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia – NSRO) to dokument strategiczny określający priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007-2013. Celem strategicznym NSS jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Cel strategiczny osiągany będzie w najbliższej przyszłości poprzez realizację następujących horyzontalnych celów szczegółowych [*Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013...*, (http)]:

- 1) poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa,
- 2) poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej,
- 3) budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski,
- 4) podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług,
- 5) wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej,
- 6) wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

Obok działań o charakterze prawnym, fiskalnym i instytucjonalnym cele NSRO będą realizowane za pomocą Programów Operacyjnych (PO), zarządzanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO), zarządzanych przez zarządy poszczególnych województw i projektów współfinansowanych ze strony instrumentów strukturalnych, tj. [Programy Operacyjne 2007-2013..., (http)]:

- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko – EFRR i FS,
- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka – EFRR,
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki – FS,
- 16 Regionalnych Programów Operacyjnych – EFOR,
- Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej – EFOR,
- Program Operacyjny Pomoc Techniczna – EFOR,
- Programy Operacyjne Europejskiej Współpracy Terytorialnej – EFOR.

Łączna suma środków zaangażowanych w realizację NSRO w latach 2007-2013 wyniesie około 85,6 mld euro. Z tytułu realizacji NSRO średniorocznie (do roku 2015) będzie wydatkowe około 9,5 mld euro, co odpowiada około 5% produktu krajowego brutto. Z tej sumy [Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia..., (http)]:

- 67,3 mld euro będzie pochodziło z budżetu UE (78,6% łącznej sumy środków),
- 11,9 mld euro z krajowych środków publicznych, w tym ok. 5,93 mld euro z budżetu państwa (13,9% łącznej sumy środków),
- ok. 6,4 mld euro zostanie zaangażowanych ze strony podmiotów prywatnych (7,5% łącznej sumy środków).

W Polsce funkcję Instytucji Zarządzającej odpowiedzialnej za ogólną koordynację i zarządzanie Funduszem Spójności pełni Minister Rozwoju Regionalnego. Jest on odpowiedzialny m. in. za [Instytucje Funduszu Spójności..., (http)]:

- formalne kontakty z Komisją Europejską,
- przygotowanie wytycznych dla Instytucji Pośredniczących i weryfikację ich implementacji,
- zapewnienie równowagi między finansowaniem projektów w sektorze infrastruktury transportowej i w sektorze ochrony środowiska,
- przekazywanie wniosków o dofinansowania z Funduszu Spójności do Komisji Europejskiej,
- powołanie i obsługę prac Komitetu Monitorującego strategię wykorzystania Funduszu Spójności,
- koordynację przygotowania i wdrożenia działań w zakresie informacji i promocji Funduszu Spójności,

- we współpracy z instytucjami zaangażowanymi we wdrażanie Funduszu Spójności za zapewnienie upowszechniania informacji związanej z każdym projektem współfinansowanym z Funduszu Spójności.

Z kolei do zadań Instytucji Płatniczej dla Funduszu Spójności należy m.in. [Instytucje Funduszu Spójności..., (http)]:

- prowadzenie Rachunku Funduszu Spójności oraz Rachunku Bieżącego dla Funduszu Spójności dla każdego realizowanego projektu Funduszu Spójności,
- zarządzanie przepływami finansowymi środków Funduszu Spójności z Komisji Europejskiej,
- weryfikacja, przekazanych przez Instytucje Pośredniczące, deklaracji wydatków oraz załączonych do nich miesięcznych sprawozdań finansowych z wdrażania projektu,
- wnioskowanie do Komisji Europejskiej o środki Funduszu Spójności,
- analiza raportów dotyczących postępów w realizacji projektów, przesyłanych do Instytucji Pośredniczących,
- monitorowanie finansowych aspektów procesu realizacji projektu,
- współpraca z Komisją Europejską w zakresie zadań nałożonych na Instytucję Płatniczą.

Instytucje Pośredniczące [Instytucje Funduszu Spójności..., (http)] są odpowiedzialne za zarządzanie finansowe projektami, które uzyskały dofinansowanie ze środków Funduszu Spójności. Struktura tego poziomu zarządzania Funduszem Spójności jest odmienna w obu sektorach. W sektorze środowiska oprócz Instytucji Pośredniczącej I szczebla w Ministerstwie Środowiska występują także instytucje pośredniczące dwóch innych szczebli, tj. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej. W sektorze środowiska jednostki samorządu terytorialnego są jednocześnie podmiotami odpowiedzialnymi za realizację oraz beneficjentami pomocy z Funduszu Spójności. W sektorze transportu oprócz Instytucji Pośredniczącej w Ministerstwie Transportu i Budownictwa występują tylko dwa podmioty odpowiedzialne za realizację, tj. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad i PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Instytucje te są również beneficjentami wszystkich projektów.

EFEKTY POLITYKI SPÓJNOŚCI REALIZOWANEJ PRZEZ INSTYTUCJE UNII EUROPEJSKIEJ W LATACH 2000-2006

Czwarty raport na temat spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej na poziomie krajowym i wspólnotowym wskazuje, że dzięki konsekwentnemu podejściu polityka spójności zdołała poprawić standardy i perspektywy życia w Unii [Rozwijające się regiony..., (http)]. Dane zawarte w Raporcie wskazują, że:

- Konwergencja występuje na poziomie krajowym i regionalnym. Główni beneficjenci finansowi europejskich programów polityki spójności w okresie 2000–2006 osiągalni bardzo dobre wskaźniki wzrostu gospodarczego. Na poziomie regionalnym dobre wyniki gospodarcze w regionach o niskim PKB na jednego mieszkańca w ostatnim dziesięcioleciu były przejawem procesu konwergencji zachodzącego w regionach całej UE, mierzonego w odniesieniu do PKB na jednego mieszkańca – tabela 1. Polska w latach 1996-2006 nadrobiła 10,3%, wobec UE-25, Czech – 7,3%, ale Słowacji 15,9%, a Estonii 31,2%;

Tabela 1. Proces konwergencji w wybranych krajach UE-25

Kraj	Średnie tempo wzrostu PKB		PKB <i>per capita</i> (wg parytetu siły nabywczej) UE-25=100			
	1996-2006	2004-2006	1995	2003	2006	Różnica w porównaniu z 1995 r. w pkt.
UE-25	2,4	2,4	100,0	100,0	100,0	x
UE-15	2,3	2,2	110,8	108,9	107,8	-3,0
Grecja	4,0	4,2	70,8	80,2	85,4	14,6
Hiszpania	3,7	3,5	87,4	96,7	98,4	11,0
Portugalia	2,3	1,0	75,6	73,5	71,9	-3,7
Czechy	2,9	5,5	68,8	70,7	76,1	7,3
Estonia	7,6	10,0	33,6	51,2	64,8	31,2
Litwa	6,3	7,5	34,2	47,1	55,8	21,6
Łotwa	7,3	10,4	29,9	41,2	53,9	24,0
Polska	4,4	5,0	41,0	46,9	51,3	10,3
Słowacja	4,4	6,6	44,7	52,8	60,6	15,9
Słowenia	4,0	4,5	68,2	77,4	83,8	15,6
Węgry	4,1	4,3	48,9	60,8	63,1	14,2

Źródło: [Kwieciński, 2007, ([http](#))].

- W/w tendencje utrzymują się. W okresie 2007-2013 inwestycje zrealizowane w ramach programów zwiększą bezwzględny poziom PKB większości nowych państw członkowskich o 5-15% w porównaniu ze scenariuszem bazowym. Dzięki takiemu poziomowi inwestycji do 2015 r. powstanie około 2 milionów nowych miejsc pracy;
- Polityka spójności wspomaga wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy także poza regionami objętymi celem „Konwergencja”. Szacuje się ponadto, że w okresie 2000-2005 powstało ponad 450 000 miejsc pracy brutto w sze-

- ściu krajach, które otrzymały około dwie trzecie pomocy UE w ramach Celem 2;
- Polityka spójności wspomaga potencjał innowacyjny państw członkowskich i regionów. W okresie 2000-2006 polityka spójności wniosła znaczący wkład do badań i rozwoju oraz wzmocniła potencjał innowacyjny, szczególnie regionów objętych Celem 1;
 - Inwestycje w zasoby ludzkie w ramach polityki spójności są wysoce opłacalne. Ponad 50% wzrostu produktywności pracy w ostatnim dziesięcioleciu przypisuje się podniesieniu jakości kapitału ludzkiego. W ramach programów spójności Europejskiej Unia współfinansuje szkolenia dla około 9 mln osób rocznie, z których ponad połowa to kobiety;
 - Polityka spójności mobilizuje kapitał publiczny i prywatny do wydajnego inwestowania. W latach 2000-2006 średnio na każde 1 EUR zainwestowane w ramach polityki spójności przypadały dalsze nakłady w regionach objętych Celem 1 w wysokości 0,9 EUR. W regionach objętych Celem 2 nakłady idące za pierwotnie zainwestowaną kwotą mogą nawet trzykrotnie przekraczać jej wysokość. Raport wskazuje, że jest to możliwe dzięki takim zasadom polityki spójności, jak współfinansowanie i partnerstwo oraz za sprawą rosnącego zaangażowania prywatnego kapitału, w tym w ramach różnych form partnerstwa publiczno-prywatnego;
 - Polityka spójności sprzyja zintegrowanemu podejściu do rozwoju. W zintegrowany sposób, polityka spójności wspiera rozwój przy uwzględnieniu złożonych problemów, takich jak wyzwania związane z globalizacją, zmianami klimatycznymi i trendami demograficznymi. Dzięki zintegrowanemu podejściu udało się podnieść ogólną skuteczność interwencji sektorowych, wykorzystując efekty synergii między różnymi obszarami polityki i kontrolując ich skutki uboczne, a także poprzez sprzyjanie dialogowi między organami administracji państw członkowskich i lepsze dostosowanie interwencji do społeczno-gospodarczej charakterystyki regionów i miejscowości objętych programami;
 - Polityka spójności przyczynia się do poprawy jakości inwestycji publicznych. Dzięki 7-letniemu programowaniu w ramach polityki spójności, opartemu na stabilności budżetowej w trakcie całego tego okresu znacznie poprawiło się długoterminowe planowanie budżetów w wielu państwach członkowskich i regionach. Polityka spójności ułatwia także ustalenie priorytetów dla inwestycji publicznych, przyczyniając się w ten sposób, zwłaszcza w krajach objętych Funduszem Spójności (państwach spójności), do bardziej skutecznego i efektywnego inwestowania jako takiego, nie tylko w przypadkach współfinansowania przez Wspólnotę. Polityka spójności kształtuje w ten sposób model inwestowania, przesuując jego punkt ciężkości na inwestycje o większej produktywności i trwałości;

- Polityka spójności promuje kluczowe znaczenie partnerstwa dla dobrego rządzenia. Partnerstwo jest podstawową zasadą przenikającą wszystkie aspekty polityki spójności – programowanie, wdrażanie, monitorowanie i ocenę. Obecnie powszechnie uznaje się jej kluczowe znaczenie dla dobrego rządzenia. Oparty na podejściu strategicznym system rządzenia wieloszczeblowego, w którym uczestniczą organy wspólnotowe, krajowe, regionalne i lokalne oraz zainteresowane podmioty, ułatwia dostosowywanie działań do miejscowych uwarunkowań i faktyczne zaangażowanie w pomyślną realizację tych działań.

REALIZACJA FUNDUSZU SPÓJNOŚCI W POLSCE W LATACH 2000-2006

Fundusz Spójności powstał na mocy Traktatu z Maastricht o utworzeniu Unii Europejskiej z 1991 r., który wszedł w życie w 1993 r. Fundusz Spójności został powołany w celu zmniejszania różnic w poziomie gospodarczo-społecznym krajów i regionów Unii Europejskiej. Różnice w poziomie ekonomicznym pojawiły się wraz z przyjmowaniem do Unii kolejnych państw członkowskich, których wyniki gospodarcze odbiegały od państw najbardziej rozwiniętych. Fundusz Spójności miał dostarczyć wsparcia finansowego na realizację dużych inwestycji związanych z rozwojem lub modernizacją infrastruktury transportowej i ochrony środowiska. Przed rozszerzeniem Unii Europejskiej w maju 2004 r. z pomocy w ramach Funduszu Spójności korzystały cztery kraje: Grecja, Hiszpania, Irlandia i Portugalia. Od 1 stycznia 2004 r. do wsparcia z Funduszu Spójności przestała kwalifikować się Irlandia. Dzięki pomocy z Funduszu Spójności kraje te mogły osiągnąć kryteria konwergencji dla unii gospodarczej i walutowej, a także kontynuować inwestycje infrastrukturalne. Od dnia 1 maja 2004 r., oprócz wyżej wymienionych państw członkowskich, z pomocy Funduszu Spójności korzysta 10 nowych państw członkowskich, w tym Polska [*Fundusz Spójności...*, (http)].

Fundusz Spójności jest instrumentem polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Pomoc z Funduszu Spójności ma zasięg krajowy, a nie regionalny jak w przypadku funduszy strukturalnych. Celem nadrzędnym funduszu jest wzmacnianie spójności społecznej i gospodarczej Unii poprzez finansowanie dużych projektów tworzących spójną całość w zakresie ochrony środowiska i infrastruktury transportowej. Fundusz Spójności współfinansuje przede wszystkim projekty służące rozwojowi infrastruktury publicznej.

Pomoc przyznana Polsce ze środków Funduszu Spójności w perspektywie finansowej 2004-2006 objęła kwotę ok. 4,2 mld euro. Po uwzględnieniu pomocy w ramach funduszu ISPA oraz Funduszu Spójności Polsce przyznano łącznie ponad 5,6 mld euro w latach 2000-2006 [*VI posiedzenie Komitetu Monitorującego...*, (http)].

Ze środków Funduszu Spójności współfinansowanych jest 130 projektów, w tym 90 projektów w sektorze środowiska, 38 projektów w sektorze transportu i 2 projekty pomocy horyzontalnej. Dla 5 zakończonych projektów do Komisji Europejskiej przesłane zostały wnioski o płatność końcową. Według stanu na koniec czerwca 2007 r. łączna wartość podpisanych kontraktów w ramach projektów wyniosła ok. 5,32 mld euro, co stanowi ponad 66 proc. sumy kosztów kwalifikowanych (7,86 mld euro). Kwota środków wypłaconych wykonawcom przez beneficjentów wynosiła 2,32 mld euro. Wysokość środków przekazanych z Komisji Europejskiej w formie zaliczek oraz refundacji wyniosła na koniec czerwca 2007 r. 1,53 mld euro. Dla porównania – na koniec 2006 r. wartość ta wynosiła 1,35 mld euro, natomiast na koniec 2005 r. 827 mln euro [*Realizacja Funduszu...*, (http)].

Fundusze europejskie wpłynęły pozytywnie na podstawowe kategorie makroekonomiczne, takie jak wzrost gospodarczy¹, czy zmiany sytuacji na rynku pracy. Założony cel generalny w postaci realnej konwergencji polskiej gospodarki do średniego poziomu 42-43% PKB na mieszkańca w UE 15, udało się zrealizować. Dzięki wykorzystaniu funduszy w 2004 r. stopa bezrobocia zmniejszyła się o 0,01%, a w 2005 r. spadła o prawie 0,5% i wyniosła na koniec roku 17,6% [Gęsicka, (http)].

Największą i najbardziej efektywną grupą beneficjentów ubiegających się o dofinansowanie realizacji projektów ze środków funduszy strukturalnych stanowiły jednostki samorządu terytorialnego, co potwierdza słuszność przyjętego założenia na nowy okres programowania 2007-2013 – koncepcji decentralizacji polityki regionalnej. Zdecydowaną większość wydatków w ramach projektów realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego stanowią inwestycje w infrastrukturę podstawową, które wynoszą około 92% całkowitej wartości projektów. Ponad 60% wartości projektów tej kategorii stanowią inwestycje środowiskowe, współfinansowane z Funduszu Spójności realizowane przez gminy. Drugą, co do wielkości kategorią inwestycji są projekty z zakresu rozwoju zasobów ludzkich, które stanowią 6% inwestycji powiatów i gmin [*Pierwszy okres wykorzystania...*, (http)].

Zarówno beneficjenci, jak i instytucje zaangażowane we wdrażanie Funduszu Spójności w Polsce mają już bogate doświadczenie. Na przestrzeni lat udało się wspólnie rozwiązać wiele problemów, co powinno się przełożyć na sprawniejsze wdrażanie projektów w perspektywie finansowej 2007-2013. Stąd też istotnym się wydaje podpisanie 5 grudnia 2007 r. – przez komisarza ds. polityki regionalnej – decyzji Komisji Europejskiej przyjmującej do realizacji Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013. Wielkość środków unijnych zaangażowanych w realizację programu wynosi prawie 28 miliardów euro.

¹ W 1995 r. Polska – jako pierwsza z krajów transformujących się – przekroczyła poziom PKB z 1989 r., a w 2006 r. poziom ten wyniósł prawie 166% i był najwyższy w regionie Europy Środkowej i Wschodniej.

Budżet całego programu łącznie z wkładem krajowym to 37,6 miliardów euro. Celem programu jest poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej [*Fundusz Spójności...*, (http)].

PODSUMOWANIE

Unia Europejska dąży w swojej polityce regionalnej do podwyższenia poziomu spójności: gospodarczej, społecznej i terytorialnej (przestrzennej). Potrzeba prowadzenia wewnątrz Unii Europejskiej polityki regionalnej jest konsekwencją dużego zróżnicowania stopnia rozwoju społecznego i gospodarczego poszczególnych krajów członkowskich Unii oraz istnienia jeszcze większych dysproporcji rozwojowych pomiędzy ich regionami. Stąd też wzrost spójności gospodarczej polega na zmniejszeniu zróżnicowań w poziomie rozwoju gospodarczego pomiędzy obszarami bogatymi a biednymi. Wzrost spójności społecznej polega na zmniejszaniu zróżnicowań w wykorzystaniu kapitału ludzkiego pomiędzy poszczególnymi obszarami. Z kolei wzrost spójności terytorialnej (przestrzennej) polega na eliminowaniu barier dostępności do regionów peryferyjnych poprzez ich lepsze powiązanie z obszarami centralnymi Wspólnoty.

Istotne znaczenie dla dynamicznej realizacji koncepcji spójności w tych trzech obszarach, odgrywają kompetentne i sprawnie działające instytucje nie tylko na poziomie europejskim i krajowym, ale również regionalnym. Komisja Europejska podkreśla, że tylko dzięki zaangażowaniu wszystkich sił oraz mobilizacji talentów i zasobów wszystkich regionów i obywateli jest możliwa realizacja partnerstwa istotnego dla spójności.

LITERATURA

- Krugman P. R., Obstfeld M., *Ekonomia międzynarodowa*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.
- Stachak S., *Podstawy metodologii nauk ekonomicznych*, Książka i Wiedza, Poznań 2003.
- Co znaczy „spójność” dla nas i dla UE?, Forum Ekonomiczne Młodych Liderów; <http://www.forum-leaders.eu/index.html> (2007-09-10).
- Fundusz Spójności. Podstawowe informacje, <http://www.funduszspojnosci.gov.pl/Podstawowe+informacje/>.
- Fundusz Spójności, <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/Wiadomosci/Fundusz+Spojnosci/Najwiekszy+polski+program+zatwierdzony+przez+Komisje+Europejska.htm>.
- Gęsicka G., *Efekty realizacji europejskiej polityki spójności w Polsce*, <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/.../20955/ministerGrazynaGesicka3006.pdf>.
- Instytucje Funduszu Spójności, <http://www.funduszspojnosci.gov.pl/Instytucje+Funduszu+Sp%C3%B3jno%C5%9Bci/>.

- Kwieciński J., *Spójność gospodarcza i społeczna*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 7 sierpnia 2007 r.; <http://www.mrr.gov.pl/Serwis+prasowy/Prezentacje/>.
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie. Narodowa Strategia Spójności*, Dokument zaakceptowany decyzją Komisji Europejskiej zatwierdzającą pewne elementy Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2007; <http://www.mrr.gov.pl/Aktualnosci/Polska+w+czolowce+negocjacji.htm>.
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia*; <http://www.fundusze-europejskie.pl/abcfunduszy.php>.
- Pierwszy okres wykorzystania funduszy strukturalnych w Polsce*, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Warszawa 2005; http://www.wiadomosci.ngo.pl/view/files.FileSearchResult?res_id=131470.
- Programy Operacyjne 2007-2013*; <http://www.mrr.gov.pl/ProgramyOperacyjne+2007-2013/>.
- Realizacja Funduszu Spójności*; http://www.mrr.gov.pl/MRR/Forms/MRR_Podstawowy.aspx?NRMODE=Published&NRNODEGUID=%7bF29FC2F2-4A63-44CD-9634-0A48E180B6A2%7d&NRORIGINALURL=%2fhotlinks%2fRealizacja%2bFunduszu%2bSp%25C3%25B3jnosci%2ehtm&NRCACHEHINT=NoModifyGuest#ofs.
- Rozwijające się regiony – rozwijająca się Europa. Czwarty raport na temat spójności gospodarczej i społecznej*, Komunikat Komisji Europejskiej, 2007; http://www.mrr.gov.pl/Aktualnosci/strona_glowna/dyskusja-polityka_spojnosci_po_2013.htm.
- VI posiedzenie Komitetu Monitorującego Strategię wykorzystania Funduszu Spójności*, <http://www.fundusze-strukturalne.gov.pl/Wiadomosci/Fundusz+Spojnosci/kmfspojnosc.htm>.

Streszczenie

W opracowaniu przedstawiono instytucje odpowiedzialne za kreowanie i realizację polityki spójności w Unii Europejskiej oraz w Polsce. Ponadto ukazano efekty polityki spójności realizowanej w krajach Unii Europejskiej w latach 2000-2006 ze szczególnym uwzględnieniem Funduszu Kohezji w Polsce. Podkreślono również, iż współcześni ekonomiści traktują instytucje jako istotne determinanty wzrostu gospodarczego.

Institutional Frames of Socio-Economic Cohesion

Summary

In the study there were presented institutions responsible for creation and realization of cohesion policy in European Union and in Poland. Moreover, there were described results of the cohesion policy realized in the European Union countries in 2000-2006 years, with a special attention paid to Cohesion Fund in Poland. There were also stressed the fact that modern economists take institutions as essential determinants of economic growth.